

Politik Bilim

Yıl biterken (3)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Hiç olmazsa yıl biterken sizlere biraz umut taşıyabilmek için, yazacak iyi bir şeyler aradım. Bulduğum çare, tanıksınız, bu köşenin ilgi alanına giren kitapları, dergileri taramak oldu. Ne var ki, bunları okurken de hep, on yıllardır bilim, teknoloji ve sanayi alanında sürüp gelen yanlış politikaları düşündüm. ‘Yanlış politika’ teşhisine bu politikaları sürdürenler ve destekleyicileri elbette katılmayacaklardır ama, itirazlarında bir nebze haklı olsalardı bilim, teknoloji ve sanayi dünyasında başımız bu denli öne eğik dolaşır mıydık?

Yenilikçilikle, bilim ve teknolojide yetkinlikle ilgili göstergeleri temel alan ülkeler arası karşılaştırma sonuçlarından haberdarsınızdır. Bazılarını yıl içinde ben de sundum. Bunların arasında, Türkiye’nin önde koşanlar arasında yer aldığı tek bir karşılaştırma gördünüz mü? Önde koşmaktan vazgeçtim, sonuncu olmadığımız kaç karşılaştırma gördünüz?

30 Kasım tarihli Cumhuriyet’te, Özlem Yüzak’ın Jan Nahum’la yaptığı bir söyleşi yayımlandı. Söyleşinin başlığı ‘*Artık bir adım öteyi düşünme zamanı geldi*’ idi. Tespitlerine çok değer verdiğim bir vizyoner, bir stratejist olan Jan Nahum yıllardır, bir şeylerin zamanının geldiğini anlatmaya çalışıyor. Bu söyleşide de öyle; demiş ki: “*Türkiye yüksek kapasiteli üretim safhasında önemli bir yere geldi. Şimdi ise iş geliştirmeye doğru adım atıyor. Bu işler kolay olmuyor. ...genel olarak baktığımızda, ne yazık ki, istediğimiz uluslararası boyutta katma değer yaratma seviyesine henüz geçebilmiş değiliz. Türkiye belli bir sanayi olgunluğuna ancak yeni vardı. Uluslararası boyutta rekabetçiliği yeni öğrendi. Ancak bundan sonra bir adım ötesini düşünmeye başlayabilir ve bana göre artık bunun vakti geldi...*”

Nahum’un bu tür ifadelerle, ‘artık bir şeylerin vaktinin geldiğini’ söylemeye başlamasından bu yana acaba kaç yıl geçti? On yıl mı? Yirmi yıl mı? Bunca zamandır niçin harekete geçemedik? Nahum mu vakti iyi tayin edemiyor; yoksa bizde bir terslik mi var? Özak da Nahum’un vakti şaşırabileceğini düşünmüyor olmalı ki, hemen sormuş: “*Tıkanma noktası nerede?*” Nahum bu soruya, ve aynı paraleldeki izleyen sorulara, daha çok bir işadamı kimliğiyle, belirli eksikliklerimizi sıralayarak yanıt vermiş. Türkiye’de fikre para yatıracak mekanizmaların (‘melek sermaye’, ‘risk sermayesi’ gibi, fikrin finansmanını sağlayacak mekanizmaların) olmaması; ‘birileri yapsın, o yapabiliyorsa biz arkasından gideriz’ anlayışı ve ‘risk almaktan korkmamız’; bu gibi nedenlerle ‘yeni fikirlerden katma değerli proje ve ürün çıkaramayışımız’, saydığı eksiklikler arasında...

Dikkat ettiniz mi, bilmiyorum; bu eksiklikler, bir işadamında olması gereken, risk almak, yenilikçi olmak gibi bazı hasletlerden bizim işadamlarımızın belirleyici çoğunluğunun henüz yoksun bulunduğu anlamına geliyor. O zaman sormak gerekir; bu hasletler ne zaman iş âlemimizin ortak niteliği hâline gelecek ve Türkiye’yi hiç olmazsa sonlarda olmaktan kurtaracak etkinlik düzeyine erişecek? Sanayileşme konusunda Türkiye ile aynı zaman diliminde yola çıkan, ama şimdi bizim çok önümüzde koşan ülkelerle karşılaştırıldığında, bizim burjuvazimiz açısından öğrenme sürecinin bu denli uzamasının nedeni ne?

Beklenir ki, bu gibi durumlarda, siyasî kadrolar ortaya koyacakları kamu politikalarıyla katalizör görevi görsünler; öğrenme sürecinin hızlanmasını sağlayacak uygun ortamı yaratsınlar. Bizdeki sorun, siyasî kadroların yetersizliği mi? Yoksa, burjuvazimizin, ‘bilim, teknoloji ve sanayide yetkinleşerek kendi geleceğini belirleyebilen bir ülke yaratmak’ gibi bir vizyonu olmadığı için mi durum böyle? Bu soru da nereden çıktı demeyin; çünkü, burjuvazisi

böyle bir vizyondan yoksun bir ülkede ancak, iş başına gelen siyasî kadrolar, söz konusu katalizörlük işlevinin bu denli uzağında kalır.

Ne fena, yine iyi bir şeyler yazamadım...

CBT. 18 Aralık 2009